

Voorwoord en jaarverslag 2025

Het is alweer de 22ste keer dat ik jullie mag vertellen wat er allemaal het afgelopen jaar gebeurd is. Al denkende komt me de vergelijking voor de geest over hoe ik vroeger in mijn sigarenzaak elke maand een nieuwe etalage moest inrichten. Geen probleem maar na bv. 20 keer werd het toch steeds moeilijker weer iets nieuws te bedenken. De vergelijking gaat weliswaar niet helemaal op, maar er zijn toch raakvlakken. De wereld verandert, maar de doelstelling en werkzaamheden van onze stichting blijven gelijk. Vragen komen binnen, die dikwijls makkelijk te beantwoorden zijn, vooral wanneer men vraagt naar de waarde van bv. een oude kist sigaren of sigaretten die soms na een verbouwing onder de vloer gevonden wordt. Zowel als museum en als stichting kan en wil ik daar geen antwoord op geven. Kijk op marktplaats en/of wend je tot de antiekhandel met de objecten die wellicht van enige waarde zijn. Ook verzamelaars uit het buitenland weten ons te vinden, meestal die van sigarettenverpakkingen. Maar de lastigste dingen zijn wanneer een familie, vroeger in de tabak werkzaam geweest zijnde, vragen heeft over voorvaderen en dat gaat soms ver terug. Tot aan de tabaksteelt in Nederland rond 1750 of iets later. Ga daar maar aanstaan. Een opgebouwd netwerk helpt soms, maar niet altijd.

Met onze oud-secretaris Bert Bohnen gaat het steeds slechter waardoor zijn kinderen besloten hebben het archief van de SNT en een deel van zijn collectie af te staan aan ons en mijn museum. Het kost heel veel tijd om al die documentatie in te passen in de reeds bestaande. Het is sowieso een probleem, gezien de ruimte en tijd, om alles zodanig te archiveren dat het makkelijk terug te vinden is. Hoe breng je twee archieven, de een op onderwerp en de ander op alfabet, samen. Veel onderwerpen vallen tussen wal en schip of een eventuele titel biedt geen houvast betreffende de inhoud.

Verheugend is de ontwikkeling dat schrijvers en onderzoekers ons steeds meer weten te vinden en/of al reeds gevonden hebben. Wanneer personen over een plaats, zoals Tegelen, of over opgeheven sigarenfabrieken, en dat zijn ze haast allemaal, een boek willen schrijven of daar publicaties over willen gaan doen. Zo kunnen we de volgend jaren boeken verwachten over de Hofnar sigarenfabriek te Valkenswaard en een over Justis van Maurik te Amsterdam, trouwens een van de oudste sigarenfabrieken van Nederland, 1796. De SNT levert daar een behoorlijke bijdrage aan in de vorm van documentatiemateriaal, facturen, reclamemateriaal, en sigarenbandjes en kistetiketten uit de collectie van mijn museum en andere.

Eind vorig jaar kwam het verzoek van de Pijpelogische Kring Nederland of het mogelijk was hun pijpendag te combineren met een dag van de SNT. Zodat ook wij de gelegenheid hebben elkaar te ontmoeten, interessante lezingen bij te wonen, materiaal te ruilen en of te verkopen. Als afsluiting kunnen de donateurs van beide stichtingen hun collectie aanvullen door aankopen te doen op een te houden veiling van tabacologische objecten. Datum 31 oktober in het Sigarenmakerijmuseum te Valkenswaard.

Dit jaarboek heeft weer veel te bieden. Het is lang geleden dat we zoveel artikelen hadden over zoveel verschillende onderwerpen. Dank aan alle inzenders, zonder de vaste auteurs te kort te doen, vooral aan diegenen die het gewaagd hebben voor de eerste keer de pen te pakken en een bijdrage te leveren. Zoals Jos Hovens, donateur van de SNT. Hij woont in Valkenswaard maar weet heel veel over de sigarenstad Tegelen en dat laat hij blijken ook. Uit onverwachte hoek een artikel over de tabaksfabriek Vister in Leiden waar ik wat mee heb, maar dat is een ander verhaal. Leuk een artikel van de historicus Willem Kruif uit Bergen op Zoom (de bakermat van de familie Bracco Gartner) over de sigarenfabriek Jovideba. Cas de Bruyn weet ons weer te verrassen met zijn specialiteit de sigaret en dit keer gaat

het over wat de geallieerden tijdens de 2de WO allemaal hebben meegebracht naar Nederland. Henk van Mierlo doet voor de zoveelste keer weer van zich spreken door een goede samenvatting te geven over de mechanisatie van de Nederlandse sigarenindustrie. De lange lijst met bronvermeldingen bewijst zijn gedegen onderzoek. Al vanaf het begin donateur van de SNT, maar niet de eerste de beste, Ruud Stam levert een bijdrage over sigarenpijpjes uit het Westerwald. Zijn specialiteit is de economische ontwikkeling van de Nederlandse kleipijpenindustrie in de 17e en 18e eeuw, met speciale aandacht voor de export. Op het door hem geschreven boek met bovenstaande titel is Ruud gepromoveerd aan de Universiteit van Leiden. Het feit dat hij tevens voorzitter is van de Pijpelogische Kring Nederland en de Académie Internationale de la Pipe, laat zien dat we wel iemand met kennis van zaken in ons midden hebben. Tot slot een kleine maar wetenswaardige bijdrage van Rob Dijkman. Dat wordt dus genieten bij het lezen van dit jaarboek.

Als allerlaatste aanvulling op dit jaarverslag het feit dat het weliswaar goed gaat met de SNT maar dat de toekomst toch zorgen baart. Ik ben sinds de oprichting voorzitter van deze stichting en hoop de 25 jaar vol te kunnen maken, maar zoals het er nu naar uitziet, zouden we in een groot gat kunnen vallen. De bestuurlijke bezetting is minimaal, uitbreiding ondanks de vele oproepen, laat op zich wachten, laat staan iemand te vinden die als voorzitter de kar wil en kan trekken. Een zekere inwerkperiode is gewenst. Dus beste donateurs, schroom niet om contact met me op te nemen zodat onze stichting kan blijven voortbestaan.

Ik hoop velen van jullie te zien op de ontmoetingsdag in Valkenswaard.

Louis Bracco Gartner